

Hatékonyág és projektszemlélet: új szelek a fordítóképzésben

Mohácsi-Gorove Anna

1. Bevezetés

2006 szeptemberétől négy hónapot Franciaországban, a Rennes 2 egyetem fordítóképző központjában (Centre de Formation de Traducteurs-Terminologues & Rédacteurs – CFTTR) töltöttem, ahol a fordítóképzés egy számomra teljesen új, modern formájával ismerkedhettem meg. Az alábbiakban a rennes-i képzés felépítését, céljait és módszereit szeretném bemutatni, úgy, ahogy azt a mesterképzés résztvevőjeként megtapasztaltam.

A teljes képzés három évet ölel fel: az alapképzés utolsó évét, valamint a mesterképzés két évét. A mesterképzés első évére sokan érkeznek más egyetemről is, mert ez az egyetlen francia egyetem, amely ennyire gyakorlati képzést és alapos informatikai ismereteket nyújt. A képzés elsődleges célja, hogy az itt végzett hallgatók később projektvezetőként, szerkesztőként, lektorként, korrektorként vagy fordítóként fordítóirodában dolgozhassanak. Mi sem támasztja ezt jobban alá, mint az, hogy az itt végzettek között az elhelyezkedési arány a mai napig – a nehéz munkaerő-piaci körülmények ellenére – 100 %-os.

A felvételhez alapkövetelmény az angol (első idegen nyelv) és a francia nyelv magas szintű ismerete, valamint második idegen nyelvként a spanyol, a német vagy az olasz nyelvek egyikének legalább C nyelvi szintű ismerete. A második idegen nyelvet csak a képzés első két évében használják a hallgatók, az utolsó évben csak angol nyelvű szövegeket fordítanak.

2. A képzés tartalma és súlypontjai

A rennes-i képzés során a fordítói szakma minden ágával, területével megismerkedhetnek a hallgatók, hogy a diploma megszerzése után megtalálhassák a számukra legmegfelelőbb fordítói szakmát. Elsődlegesen a projektmenedzsmentre készít fel a képzés, de fontos szerepet kap a lokalizáció, a fordítás, a lektorálás, az olvasás-szerkesztés, a kiadványszerkesztés és a terminológiai munka is. Az utolsó évben (a mesterképzés 2. évében) van egy kis szinkrontolmácsolás is, valamint a lehetőségekhez mérten filmfeliratozás, jeltolmácsolás stb.

A fordítás terén elsősorban a szakfordítás (használati utasítások, technikai jellegű szövegek pl. elektrotechnika, tűzvédelem) jelenik meg (első és második idegen nyelvről, valamint első idegen nyelvre), de emellett van egy félév gazdasági, illetve jogi szakfordítás is (csak első idegen nyelvről).

A mai fordító számára elengedhetetlen az egyes számítástechnikai programok és programnyelvek alapszintű ismerete. Elsősorban azért, mert a fordítás világában alapvetővé vált a számítógépen való munkavégzés és a megrendelők részéről gyakran elvárás, hogy a kész fordítás a forrásdokumentummal megegyezően legyen formázva; másodsorban pedig azért, mert az egyes megbízások – különösen a lokalizációs feladatok – során gyakran előfordulhat, hogy informatikusokkal kell tárgyalni. A lehető legjobb szakmaközi kommunikáció feltétele a másik szakma (itt például az informatika) alapszókincsének, alapelveinek ismerete. Ezért a képzésben kiemelkedő helyet kap az informatikai képzés: az alapvető informatikai ismereteken kívül (*Word, Excel, PowerPoint, internet* magas szintű használata) a hallgatók a terminológiai munkához leginkább az *Access*-t, a kiadványszerkesztéshez különböző szerkesztőprogramokat (mint például a *Frame Maker*), honlapok lokalizációjához a *Dreamweaver*t, szoftverek lokalizációjához pedig az *Alchemy Catalyst*t használják. Ezek mellett megismerkednek különböző grafikai szerkesztőprogramokkal (mint például a *Photoshop* és a *Gimp*), és természetesen az egyes fordítássegítő programokkal (mint például a *Trados* és az *SDLX*). Amint már fentebb is említettem, alapszintű programozási ismereteket is tanulnak a hallgatók, megtanulják az egyes programnyelvek alapjait, valamint a *Microsoft Visual Basic* kezelését. A hallgatók munkájuk során szinte kizárólag internetes szótárakat és egyéb interneten megtalálható dokumentumokat használnak, hiszen francia–angol viszonylatban valóban nagyon sok hasznos és igényes szótár, szöveget található a weben.

Elsősorban a projektmenedzsmentben, de a fordítói szakma minden területén fontos az idegen nyelven való szakmai kommunikáció begyakorlása. Ezt a célt szolgálja az angol, illetve a német, spanyol vagy olasz szakmai nyelvhasználat óra, melynek célja az ügyféllel való megfelelő kommunikáció elsajátítása. Az óra keretében anyanyelvi tanároktól leshetik el a hallgatók a sikerre vezető tárgyalástechnika titkait. A félév során – a szókincs bővítés mellett – szó esik a helyes testtartásról, viselkedésről és más kommunikációs stratégiákról is. A tanév során telefonon, élőszóban (külön konzultáció keretében), illetve e-mailen kell tárgyalni a tanárral, aki a megrendelőt testesíti meg, míg a hallgatók (párokban vagy egyénileg) egy fordítóirodát képviselnek, külön névvel, logóval, elérhetőséggel és profillal. Az első szóbeli tárgyalás során árajánlatot kell adni, illetve meg kell győzni a megrendelőt arról, hogy a hallgatók által képviselt irodát válassza, és természetesen meg kell állapodni a határidőben is. A továbbiakban telefonon többek között terminológiai segítséget kell kérni a megrendelőtől, valamint jelezni kell, hogy az iroda nem tudja tartani a megbeszélte határidőt.

Az intézetben jelentős terminológiai munka folyik, ez általában egy konkrét elektronikus szótár elkészítését jelenti a félév alatt. A hallgatók megismerkedhetnek továbbá az egyes szerkesztői és korrektori feladatokkal is.

3. A képzés formái

Az oktatási módszerek egy része egyezik az itthoniakkal (előadás, szeminárium), de még ezek is más megközelítésben jelennek meg.

Az **előadásokat** Daniel Gouadec, az intézet vezetője tartja, mindig az őszi félévben, hétfőn egész nap, valamint kedden délelőtt. Ezek a spontán felépítésű előadások, sőt inkább beszélgetések elsősorban a szakmai életről és az éppen folyamatban lévő projektekről szólnak. Az előadások fő célja a szakmai tapasztalat, valamint a versenyképes munkavégzéshez elengedhetetlen praktikus tanácsok és módszerek átadása. Nagy szerepet kap az igényesség – mind formai, mind tartalmi szempontból – és a hatásos marketingfogások megtanulása. Több órán át foglalkoztunk például a szakmai önéletrajz megírásával, az árajánlatok és egyéb fizetéssel kapcsolatos dokumentumok elkészítésével, az archiválással és más, a napi gyakorlatban előforduló tanulságos esetekkel. Az előadásokból szinte teljesen hiányzik a fordításelmélet, ez csupán a fordítási folyamat modellezésében jelenik meg (ld. O2M projekt).

A **szemináriumok** az itthoni módszereknek megfelelően működnek, annyi különbséggel, hogy minden óra számítógépes teremben, gép előtt zajlik. A hallgatók egyenesen a számítógépbe jegyzetelnek, és természetesen itt oldják meg a feladatokat is. A szemináriumok elsősorban informatikai órák (ezeket főleg felsőbbéves hallgatók tartják), de emellett szemináriumi formában zajlanak a szakmai nyelvhasználat és szakfordítási órák is.

A képzés legfontosabb elemei a fordítóirodák valós életét modellező **projektek**, melyek a *stage interne* (belső szakmai gyakorlat) tantárgy keretében zajlanak. A feladatot általában Gouadec adja, ő a megrendelő, de olykor vannak külső megrendelők is. A projektek témája minden évben más, bár van néhány állandó projekt is. A kötelező projektek mellett futnak kevesebb embert igénylő fakultatív projektek is, melyekben azért érdemes részt venni, mert később jól mutatnak a hallgatók önéletrajzában.

Jelentős szerepe van a **külső szakmai gyakorlatnak** (*stage externe*), amely az első évben minimum 6 hét, a másodikban 3 hónap, a harmadikban 6 hónap. Az utolsó évben gyakran előfordul, hogy a szakmai gyakorlat után rögtön határozatlan idejű szerződést kötnek a hallgatókkal. A képzés gyakorlatorientáltsága miatt általában gyorsan és könnyen találnak maguknak gyakornoki helyet a hallgatók.

A **számonkérés** mindig gyakorlati formában zajlik. A gyakorlati vizsgák mellett a legnagyobb megmérettetés az ún. „Tradutech”, amely egy egyhetes projekt formájában lebonyolított szakfordítási vizsga.

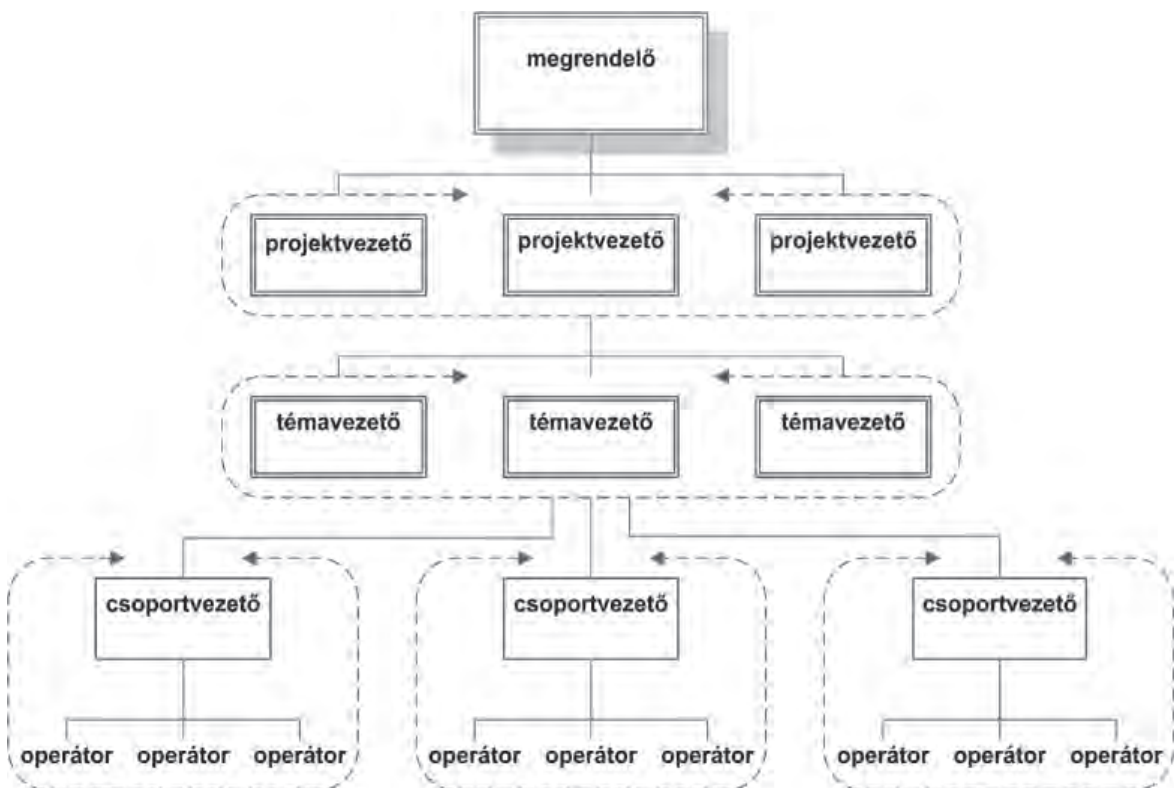
4. Projektek

Amint már fentebb is említettem, a képzési idő legnagyobb részét a különböző projektek teszik ki, annak ellenére, hogy ezek nem kötődnek konkrét órához. A hallgatók az egész tanév során folyamatosan dolgoznak az egyes projekteken, és versenyt futnak a határidőkkel. Egy hallgató általában 8-10 projektben vesz részt egyszerre, és ennek megfelelő mennyiségű határidőt kell fejben tartania. A projektek elsődleges és általános célja a fordítás gyakorlatához tartozó mindennapi szituációk modellezése, valamint a csapatmunka, a pontosság és a hatékonyság elsajátítása. Emellett azonban minden projektnek van egy másodla-

gos célja is, mint például egy adott számítógépes program használatának be-
gyakorlása (O2M), egy szótár elkészítése (JO, Termino), vagy éppen egy 300
oldalas könyv közös lektorálása (Relecture).

A projektek „elindítója” mindig a megrendelő (*donneur d'ouvrage*), aki ál-
talanában Gouadec, de lehet más tanár, vagy akár külső („valós”) megrendelő
is. A külső megrendelővel – adott esetben a kiadóval, amely a készülő szótárt
fogja majd kiadni – mindig Gouadec tárgyal, ő továbbítja a projektvezetőknek
a szükséges információkat. Minden projektnek van 2-4 vezetője (*chefs de projet*),
akiket olykor Gouadec jelöl ki, olykor önként jelentkeznek. Feladatuk a „fel-
adateleírás” (*cahier des charges*) összeállítása (ez a gyakorlatban általában egy ré-
gebbi verzió átdolgozását jelenti), amelyet a projekt megkezdése előtt Gouadec
fogad el. A projektvezetők feladata továbbá a projekt egyes lépéseinek lebonyo-
lítása, a határidők kitűzése, a felmerülő problémák megoldása és a munka ér-
tékelése is. A „Tradutech” hét esetében a projektvezetők ún. területfelelősöket
(*chefs de domaine*) jelölnek ki, akik a projekt egy-egy konkrét lépéséért, terüle-
téért felelősek. A projektvezetők minden projekt esetében – a résztvevők létszá-
mától függően – csoportokat alakítanak ki, melyek élén a csoportvezetők (*chefs
de groupe*) állnak. A csoportvezetők feladata a munka elosztása az alájuk beoszt-
ott operátorok (*opérateurs*) között, a köztes határidők megállapítása, a csoport
munkájának összesítése, ellenőrzése és leadása – hiszen a csoport tagjai általá-
ban csak részfeladatokat végeznek, a csoport közös munkája pedig valamilyen

1. A projektek résztvevői

formában a projektbe illeszkedik. Feladatuk továbbá az operátorok segítése, a felmerülő problémák megoldása, illetve a projektvezetők felé való kommunikálása (a felmerülő kérdéseket, problémákat mindig a hierarchia következő szintjén állónak kell jelezni, és ha ő nem tudja megoldani, akkor kerülnek csak egy szinttel feljebb). Bizonyos projektek esetében a csoportvezetők értékelik az operátorok munkáját, hozzáállását egy erre kialakított értékelő adatbázisban (ilyenkor az operátorok is értékelik a csoport- és projektvezetőket).

Minden projekthez tartozik egy külön levelezőlista (a *Sympa* nevű ingyenes FTP szerveren), amely lehetővé teszi a szükséges információcserét (e-mailen), valamint a munkához szükséges dokumentumok (adatbázis és a hozzá tartozó használati utasítás, feladatleírás, eredeti szöveg stb.) fel- illetve letöltését és a kész munkák leadását adott határidőre.

Most pedig álljon itt néhány példa a különböző projektekre:

– „Gesproj” (*gestion de projets*): A projekt során minden csoport egy-egy fordítóirodát alkot, saját logóval, reklámmal, levelezési címmel, általános szerződési feltételekkel, amit természetesen maguk a hallgatók találnak ki, illetve írnak meg. Egy adott szöveg lefordítására árajánlatot kell készíteni (tartalmilag és formailag is versenyképesen), illetve e-mailben válaszolni kell a megrendelő (Gouadec) levelére. A „Gesproj” keretében kerül sor a saját CV megírására, amely később a szakmai gyakorlat kereséséhez is segítségül szolgál. A projekt során – a fordítóirodák gyakorlatának megfelelően – különböző adatbázisokat kell kitölteni, többek között az iroda külső fordítóit tartalmazó adatbázist is.

– O2M (*organigramme de modélisation*): A projekt célja a fordítóirodákban zajló fordítás folyamatának modellezése *Microsoft Visio* programmal. Nem titkolt cél továbbá a *Visio* használatának elsajátítása autodidakta módon. Előbb a felsőbbévesek tanulják meg kezelni a programot, majd rövid bemutatót tartanak az alsőbbéveseknek, és ezután mindenki önállóan fedezi fel a program különböző funkcióit.

– Relecture (olvasás-szerkesztés): A projekt során egy nagyobb terjedelmű (a 2006/2007-es tanév őszi félévében 364 oldalas szólészeti) szakkönyv korrek-túrájára kerül sor. Hetente a hallgatók mintegy 30 oldalt korrek-túráznak – mindenki ugyanazt a részt, de az egyes csoportokon belül közösen is megbeszélik a javításokat és egy összesített változatot adnak le –, amelyet szeminárium kere-tében a tanárral közösen értékelnek ki.

– Rédactech (*rédaction technique*): A szerkesztői munkával kapcsolatos kézi-könyv, oktatási anyag összeállítása, melynek célja, hogy a hallgatók minél több ismeretet szerezzenek a szerkesztői munkáról, illetve, hogy megtanulják ezeket megszerezni és igényes formában prezentálni.

– Eurêka (heuréka): A projekt során az azonos nevű levelezőlistán érkezett üzenetek tartalmát megszerezzük, gyűjtik össze a hallgatók egy erre kifejlesztett adatbázisban. A levelezőlista a fordítói szakma különböző ágainak gyakorlásá-hoz hasznos honlapok és szoftverek összegyűjtésére jött létre (<http://fr.groups.yahoo.com/group/eureka/>).

– Termino (*terminologie traductive*): A projekt célja minden évben más té-májú angol–francia szakszótár összeállítása. Idén egy konkrét megrendelésre dolgoztak a hallgatók a következő témákban: *fa, fém, környezet, elektromosság,*

illetve *utak és hidak*. Az első lépésben az egyes csoportok résztémákra bontják az adott területet, majd ezeket a csoport tagjai elosztják maguk között. A „fa” esetében például egy hallgató dolgozik a hajóépítéssel kapcsolatos terminológián, egy másik a zeneszerszám- és bútorkészítéssel foglalkozik, a harmadik az erdészettel, fafeldolgozással stb. Kezdetben csak francia szakkifejezéseket gyűjtenek definíciókkal, később pedig megkeresik ezek angol megfelelőit, variánsait, szinonimáit is.

– JO (*dictionnaire des jeux olympiques*): A többéves – immár több mint 10 éve zajló – projekt során a francia Sportminisztérium által megrendelt hétnyelvű (angol, német, francia, spanyol, portugál, arab, görög) olimpiai szótár angol, német, spanyol és francia szócikkeinek ellenőrzése, illetve a konkordanciák megkeresése.

– Exécutrad (*exécution des traductions*): A projekt célja a fordításhoz használt *Access* adatbázisok fejlesztése, kidolgozása, valamint az ezekhez kapcsolódó használati utasítások megírása és korrektúrája.

– Fozami (*faux amis*): A többéves projekt során a franciában és az angolban, illetve a második nyelvekben megjelenő hamis barátok összegyűjtése és rendszerezése. A honlap karbantartását az egyetem informatikai központja végzi, amellyel a projektvezetők állandó kapcsolatban állnak (<http://www.uhb.fr/langues/craie/fozami/pub/aide.php>).

5. Tradutech (*traduction technique*), avagy a fordítói vizsga

Minden félévet egy „Tradutech” hét zár le, ami valójában a félévzáró szakfordítási vizsga. Az intézetben egy hétig teljesen úgy működik minden, mint egy fordítóirodában. Mi sem illusztrálja ezt jobban, mint az, hogy rendszerint az utolsó pillanatban – vagyis hétfő reggel – kiderül, hogy valami nem egészen úgy van, ahogy eredetileg képzelték a projektvezetők, és gyorsan meg kell oldani egy váratlan helyzetet. Ezzel nagyon élethűvé válik a szituáció. A feladat általában egy nagyobb terjedelmű angol nyelvű szakszöveg (akár szakkönyv) közös lefordítása. Az egyes csoportok más-más fejezetet fordítanak, majd a hét végén a projektvezetők egybeszerkesztik a fejezeteket és leadják a teljes munkát. A vizsga jegyét a személyenként leadott fordítás adja. A munka minden reggel 8 órától körülbelül este 19 óráig tart, egy hosszabb-rövidebb ebédszünettel.

Ez az egyetlen olyan projekt, amely során területfelelősök segítik a projektvezetők munkáját, ezenkívül a működési elv teljesen azonos a többi projekttel. A területfelelősök az egyes lépések (pl. anomáliák, opciók, terminológia) lebonyolításáért és a csoportok munkáinak összesítéséért felelnek. A munka alapvetően csoportokban folyik, a csoportvezető által elkészített munkamegosztás szerint. A fordítás teljesen önálló munka, a többi lépésnél a hallgatók együtt dolgoznak.

A projektvezetők – és így a hallgatók is – hétfő reggel 8-kor kapják meg a szöveget, majd a délelőtt folyamán **árajanlatot** kell készíteniük a lefordítására. Általában egy előre elkészített és megformázott *Excel* táblába kell beilleszteniük a saját adataikat, árait.

Ezt követően megkezdődik a **fordítás előkészítése**: Elsőként az **anomáliákat**, az eredeti szöveg szembetűnő hibáit – pl. rossz oldalszámolás, hiányzó oldalak, elírások, számozási hiba, rossz illusztráció – térképezik fel, gyűjtik össze a hallgatók a megfelelő adatbázisban. Ennek az előkészítési műveletnek az a célja, hogy a projektvezető azonnal megkérdezhesse a megrendelőt a talált hibákkal kapcsolatban, és elkérhesse az esetleg hiányzó részeket. Ezután következik az **opciók** feltérképezése. Az opciók a szöveg azon részei, amelyekre vonatkozóan több fordítói megoldás is elfogadható lenne. Ilyenek például az angol mértékegységek, mint a *láb*, a *könyök*, a *mérföld*, amelyeket meg lehet hagyni az eredeti mértékegységben; át lehet számítani méterbe; illetve – kompromisszumos megoldásként – a pontos (eredeti mértékegységben megadott) fordítás mögött zárójelben meg lehet adni az adott hosszértéket méterben. Az opciókat szintén egy közös adatbázisban gyűjtik össze a hallgatók, majd a projektvezetők továbbítják a megrendelőnek, aki megjelöli, hogy a fordításban megnevezetett opciók közül melyiket alkalmazzák. Az előkészítési fázis utolsó lépéseként a hallgatók összegyűjtik az ún. „**homályos részeket**”. Ezek azok a részek, amelyek valami miatt nem érthetőek, nem egészen világosak. Az adatbázist – természetesen összesítés után – ismét továbbítják a megrendelőnek, aki szükség szerint választ ad a feltett kérdésekre.

A **dokumentációs fázis** hétfő délutántól – egy rövid megszakítással – szerda késő délutánig tart. Az első lépés a szöveg megértéséhez szükséges **szakmai kérdések** felvetése („Hogy működik ez a műszer?” „Mi a funkciója ennek az alkatrésznek?” stb.). Kedd délelőtt megkezdődik a **párhuzamos szövegek** keresése és a **háttéranyagok** gyűjtése. A délelőtti folyamán az előzőleg feltett kérdésekre próbálják megtalálni a hallgatók a **választ** (az egyes operátorok természetesen nem a saját kérdéseikre, hanem mások kérdésére válaszolnak). A dokumentációs fázis szerda délelőtti folytatódik, amikor az egyes csoportok a szöveggel kapcsolatos résztémákról készítenek **kiselőadást** (*PowerPoint* prezentációt). A témákat a területfelelős osztja ki. Az előadások célja, hogy a fordítók (hallgatók) megértsék a szöveg szakmai tartalmát, megszerezzék a szükséges háttér-információkat és elsajátítsák a megfelelő terminológiát. Az előadásokat szerdán, az ebédszünet után adják elő egymásnak a csoportok a nagy előadóban, úgy, hogy mindenki legalább két percet beszéljen. Ennek természetesen elsődleges célja, hogy a hallgatók megtapasztalják, milyen nagyközönség előtt beszélni, és elsajátítsák a megfelelő előadási technikákat.

A dokumentációs fázist megszakítja kedd délután a **terminológiai munka**, melynek első lépéseként a hallgatók összegyűjtik a szövegben szereplő terminusokat, majd második lépésben – természetesen egy közös összesítés után – megkeresik francia megfelelőiket, amelyeket a fordítás megkezdése előtt a megrendelő hagy jóvá. A jóváhagyott terminusokat kötelező használni, a nem jóváhagyottakat – hiszen előfordul ilyen is – fenntartással kell kezelni. Adott esetben ugyanígy zajlik a **frazológiai munka**, amely azonban nem minden „Tradutech”-en jelenik meg. A terminológiai és frazeológiai munka elsődleges célja, hogy a végleges munkában minden fejezetben egységesen ugyanazokat a terminusokat és frazeologizmusokat használják a fordítók.

Míg a terminológiai területfelelős összesíti az adatbázisokat, a hallgatók 200-300 szavas **próbafordítást** készítenek. A fordítási szakasz szerda késő délutántól egészen csütörtök este 18 óráig tart, majd ezt követi egy egyórás **önellenőrzés**. Az önellenőrzést követően csütörtök este 19 óráig kell leadni a kész **fordítást**.

Péntek délelőtt csoporton belül történik a **lektorálás**, vagyis egymás fordítását ellenőrzik a hallgatók, majd körülbelül 12.30-ig minden csoport leadja az összesített, csoporton belül harmonizált, lektorált fordítást. Ezzel párhuzamosan megkezdődik a **kiadványszerkesztés**, majd néhányan **összesítik** a csoportok leadott munkáit, hogy végül 16.30 és 17 óra körül a projektvezetők **leadhassák** a kész, egységes fordítást.

2. A „Tradutech” hét időbeosztása

Tradutech				
hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek
08:00 - 09:00 Kezdés	08:00 - 09:30 Háttéranyagok gyűjtése	08:00 - 12:00 Előadások előkészítése	08:00 - 18:00 Fordítás	08:30 - 10:30 Lektorálás csoporton belül
09:00 - 12:00 Árajánlat elkészítése	10:00 - 12:00 Válasz a kérdésekre			10:30 - 12:30 Összesítés csoporton belül
	13:00 - 14:30 Terminológia kigyűjtése	13:00 - 16:00 Előadások		10:30 - 12:30 Összesítés csoporton belül
13:30 - 15:00 Ánómáliák	14:30 - 16:00 Minta fordítás			13:30 - 14:30 Összesítés 1
15:00 - 17:00 Opciók, homályos részek	16:00 - 18:30 Terminológiai megfelelések	16:00 - 18:00 Fordítás		14:30 - 15:30 Összesítés 2
17:00 - 19:00 Kérdések felvetése				15:30 - 16:30 Összesítés 3
			18:00 - 19:00 Önellenőrzés	16:30 - 17:00 Leadás

6. Konklúzió

Mint láthattuk, az itt bemutatott oktatási módszerek nagyban különböznek a magyarországi fordítóképzésben alkalmazottaktól.

Az elsődleges különbség talán a CFTTR oktatásának piacorientáltságában rejlik. Gouadec ugyanis igyekszik személyes kapcsolatban maradni a hallgatókat később alkalmazó nagy fordítóirodákkal, cégekkel, hogy a képzést a lehe-

tő legjobban a piac igényeihez igazíthassa. A CFTTR elsősorban fordításhoz, lokalizációhoz, terminológiai munkához és informatikához kitűnően értő projektmenedzsereket képez, ellentétben az itthoni képzésekkel, amelyek inkább a szorosan vett fordítói tevékenységre összpontosítanak. A Rennes 2 egyetem egykori hallgatói között nagyon kevés a szabadúszó, a képzés inkább a fordítóirodai munkához ad megfelelő alapot. Az mindenesetre igaz, hogy a CFTTR-ben végzett hallgatóknak fél éven belül sikerül elhelyezkedniük.

A másik újdonság a CFTTR képzésében megjelenő projektszemlélet, illetve a csoportos fordítás gyakorlati oktatása. Magyarországon elenyésző a csoportos fordítás gyakorlata, a projektszemlélet pedig csak a fordítóirodák falain belül jelenik meg. Az itthoni irodák tapasztalatom szerint inkább kiadják a munkát, sok szabadúszó fordítót dolgoztatnak, de a belső csoportos fordítási projektek száma elenyésző.

A magyarországi fordítóképzés a gyakorlat mellett nagy hangsúlyt helyez az elméleti oktatásra is, ami véleményem szerint gyakorlatorientált világunkban is engedhetetlen. Saját tapasztalatom szerint Franciaországban nem nagyon ismerik el az elmélet szükségességét, a CFTTR-ben „az ember vagy tud fordítani, vagy nem” szemlélet uralkodik, a magyarországi „aki eddig nem tudott fordítani, azt megtanítjuk” szemlélettel szemben. Úgy vélem, hogy Magyarországon az elméleti megalapozásnak köszönhetően a szakképzett fordítók sokkal tudatosabban – és talán alaposabban – végzik munkájukat, mint az ösztönösen jól vagy rosszul fordító külföldi kollégáik.

A jól bevált módszerekből okulva tehát előremutató lehetne a kinti gyakorlat- és piacorientáltság beépítése a magyarországi képzésbe. A csoportos fordítás iránti kereslet tudomásom szerint hazánkban jelenleg még elég alacsony, de biztos vagyok benne, hogy ez az igény folyamatosan változik. Mivel egyre gyorsabban kell kiváló minőségű munkákat létrehozni, ezért hosszabb szövegek esetében várhatóan egyre inkább felmerül majd – az ilyen szempontból igen hatékony – csoportos fordítás lehetősége. Ezért mindenképpen hasznos lenne, ha a hallgatók a képzés során tapasztalatot szerezhetnének a csoportos munkáról is, hiszen nem mindig könnyű együtt dolgozni egy szövegen. Az egységes terminológia és stílus megteremtése nehéz feladat, amely alapos körültekintést igényel, és szükségessé teszi a fordítási folyamat mélyreható ismeretét is. Azt gondolom, a magyarországi hallgatók számára érdekes és hasznos tapasztalatot jelentene, ha félévente részt vehetnének egy „Tradutech” héten, melynek során megismernék a csoportos fordítás és a projektmunka előnyeit és hátrányait.

7. További információ

Centre de Formation de Traducteurs-Terminologues & Rédacteurs:

<http://www.uhb.fr/langues/cftr/ff/cftr.html>

Centre de Recherche et d'Application en Ingénierie linguistique documentaire et

multimédia: <http://www.uhb.fr/langues/craiel/>